

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Duyuşsal Alana Uygun Kazanım Hazırlama

Hülya SÖNMEZ*

Özet

Bu araştırmanın amacı, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda duyuşsal alana uygun olarak kazanımların nasıl hazırlanacağını belirlemektir. Bu kapsamda öncelikle öğretim programında duyuşsal alana uygun kazanımların olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda programda duyuşsal alanla ilgili kazanımlara oldukça az yer verildiği belirlenmiştir. Bu sonuçtan hareketle duyuşsal alan taksonomisine uygun olarak kazanımların nasıl hazırlanacağı üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda taksonominin *alma, yanıtlama-tepkide bulunma, değer verme, düzenleme ve nitelendirme/çiselleştirme* kategorileri ile programdaki değer ve temalar arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonraki aşamada tema ve değerler esas alınarak taksonominin duyuşsal kategorilerine uygun olarak 5. sınıftan 8. sınıfa kadar kazanımlar hazırlanmıştır. Yapılan bu tasarlama sonucunda programda kazanımların hazırlanmasında duyuşsal alandan yararlanabileceği belirlenmiştir. Özellikle tema ve değer eğitimi için duyuşsal alan kategorilerinin hedef ve kazanımları desteklediği ve onlarla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçtan hareketle Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda duyuşsal alanın beş kategorisinden yararlanabileceği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Duyuşsal alan
Öğretim programı
Kazanım

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 15.05.2020

Kabul Tarihi: 28.05.2020

Elektronik Yayın Tarihi: 01.06.2020

DOI: 11.11111/ted.xx

* Dr. Öğretim Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, hulya.sonmez@alparslan.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4495-284X

Preparation of Objectives via Affective Domain in Turkish Lesson Curriculum

Hülya SÖNMEZ*

Abstract

This study aims to determine how the objectives will be prepared according to the affective domain in the 2019 Turkish Lesson Curriculum. In this context, it has been delicately examined whether the objective is suitable for the affective domain in the curriculum. As a result of the examination, it has been determined that the affective domain effects are given very little in the curriculum. Based on this result, it was focused on how to prepare the objectives in accordance with the affective domain taxonomy. In this context, the relationship between *receiving, responding, valuing, organization, characterization* categories of taxonomy and the values and themes in the curriculum were examined. In the next stage, objectives from 5th grade to 8th grade were prepared following the affective categories of taxonomy based on themes and values. As a result of this design, it was determined that the curriculum could benefit from the affective domain in the preparation of the objectives. It is determined that especially for theme and value education, affective domain categories support and relate to goals and objectives. Based on this result, it was suggested that the Turkish curriculum could benefit from five categories of affective domain.

Keywords

Affective domain
Curriculum
Objectives

About Article

Sending Date: 15.05.2020
Acceptance Date: 28.05.2020
Electronic Issue Date: 01.06.2020

DOI: 11.11111/ted.xx

GİRİŞ

Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim alanlarına uygun öğretimin nasıl düzenleneceği konusu birçok yönüyle araştırılmıştır. Özellikle Bloom ve diğer araştırmacıların üzerinde detaylıca çalıştığı bu alanlardan eğitim alanında en sık incelenen bilişsel alan olmuştur. Bilişsel alana nazaran duyuşsal ve psikomotor alanlar ise daha az çalışılmıştır. Her ne kadar bu alanlar ayrı olarak ele alınsa da duyuşsal alan; fizyolojik, bilişsel ve davranışsal süreçlerle yakından ilişkilidir. Çünkü duyuşsal alan bireyin kendi ve başkalarının duyguları hakkındaki farkındalık, anlayış, duyguları birbiriyle ilişkilendirme, duyguları görüntüleme, duyguları yönetme ve düzenleme gibi kapsamlı işlemlere sahiptir (Brett, Smith, Price ve Huitt, 2003). Bu yönlerle bağlı olarak Denham (1998); duygusal anlayış, duygusal ifade, duygusal düzenleme ve yönetim olmak üzere üç duygusal işlevsellik kategorisi olduğunu belirtir. Bunlardan duygusal anlayış, kişinin kendi duygu durumlarını ve başkalarının durumlarını birbirinden ayırarak ilgili duygu durumuna göre kelimeleri

* Dr. Öğretim Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, hulya.sonmez@alparslan.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4495-284X

kullanma becerisidir. Duygusal ifade, sözsüz duygusal mesajları sözsüz fark etmek, empati kurmak, öz bilinç-karmaşık sosyal duyguları görmek ve aralarındaki farkı belirlemektir. Son olarak duygusal düzenleme ve yönetim ise olumsuz duygularla başa çıkmanın yanı sıra onları ortaya çıkaran durumları düzenlemedir (Denham, 1998).

Bloom ve diğerleri, eğitim hedeflerinin bireyin gelişim alanlarına göre sınıflandırılabilmesini belirlemişlerdir. Bu çerçevede eğitim hedeflerini; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olarak sınıflamışlardır. Bu kapsamda öncelikle 1956 yılında bilişsel alan, 1964 yılında duyuşsal alan ve 1972 yılında ise psikomotor alanla ilgili sınıflandırmanın nasıl olduğunu açıklanmıştır. Krathwohl, Bloom ve Masia “Taxonomy of Educational Objectives Handbook II: Affective Domain” adlı kitapla duyuşsal alanı 1964 yılında bilim dünyasına sunmuşlardır. Bu kitapta duyuşsal alanı; *alma*, *yanıtlama-tepkide bulunma*, *değer verme*, *düzenleme ve niteleme/içselleştirme* olmak üzere beş temel kategoriye göre sınıflandırmışlardır. İlk kategori olan *alma* (*receiving*); bireyin uyaranlara karşı duyarlılığı, farkındalığı, ilgili içeriği almak için istekli olması veya içeriği seçme konusunda dikkatli olması gibi süreçleri kapsar. *Yanıtlama-tepkide bulunma* (*responding*) kategorisi; bireyin öğrenme içerikleriyle ilgili uyaranlara dikkat etmesi, öğrenme motivasyonuna sahip olması, içeriği almaya razı olması, öğrenmeye karşı istekli tepkiler vermesi ve ilgili içerikten tatmin olması gibi duygusal süreçleri kapsar. *Değer verme* (*valuing*) kategorisi; bireyin hedef değeri kabul veya tercih etme durumları ve değere bağlılığı ile ilgili düşünce ve tutumlarından oluşmaktadır. *Düzenleme* (*organization*) kategorisi; hedef değer ve inançların içselleştirilmesi sürecinde değerlerin birleşimi ve bir değer sisteminin organizasyonu ile ilgili süreçleri kapsar. Dolayısıyla birey, hedef bilgi için bir değer oluşturur. Son olarak *nitelme/içselleştirme* (*characterization*) kategorisinde birey, hedef içerikle ilgili genelleştirilmiş değerler seti veya yaşam felsefesi oluşturur (Krathwohl, Bloom ve Masia, 1964). Bu kapsamda hazırlanan duyuşsal alan taksonomisinin kategorileri ve bunların anlamları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Krathwohl, Bloom, ve Masia’nın Duyuşsal Alan Taksonomisi

Düzyey	Tanım	Anlam
1.0 Alma	Ortamdaki bir şeyin farkında olmak veya ona katılmak.	Uygun profesyonel davranış hakkında bir makale okuyacağım ancak hoşlanıp hoşlanmayacağım konusunda söz vermeyeceğim.
2.0 Yanıtlama	Kişinin araştırdığı konuya yeterince dâhil olması.	Birkaç fakülte toplantısına katılmayı kabul ediyorum.
3.0 Değer vermek	Kesin katılım veya tutarlı bağlılık gösterme.	Tüm fakülte toplantılarına katılıyorum.
4.0 Örgütlenme	Yeni bir değeri kişinin genel değerler kümesine entegre etmek, ona öncelikleri arasında hakimiyet kazandırmaktır.	Fakülte yönetimine liderlik rolüne gönüllü olarak katılıyorum.
5.0 Nitelme (karakter hâline getirme)	Yeni değerle tutarlı hareket etmek.	Etkinliği artırmak için fakülte yönetiminin yeniden yapılandırılmasına yardımcı oluyorum.

(Krathwohl, D., Bloom, B., & Masia, B. 1964). Taxonomy of educational objectives. Handbook II: Affective domain. New York: David McKay’den uyarlanma)

Krathwohl, Bloom ve Masia’nın geliştirdiği duyuşsal alan, bazı araştırmacılara ilham kaynağı olmuştur. Gephart ve Ingle (1976 Akt. Bohlin, 1998), duyuşsal alan için daha

kapsamlı bir tanımlayıcı taksonomi modeli sunmuşlardır. Bu model, motivasyon ve güven gibi duyuşsal alandaki yapıları kapsamaktadır. Fakat sadece eğitim-öğretim tasarımcıları tarafından kullanılması nedeniyle bu model, Krathwohl ve diğerlerinin taksonomisine göre daha sınırlı bulunmuştur (1976, Akt. Bohlin, 1998). Bunun nedeni ise duyuşsal alanın inançlar, görüşler, duygular, değerler, tutumlar, ilgi alanları ve motivasyon gibi kapsamlı boyutlara sahip olmasıdır. Aynı zamanda duyuşsal alan, bilişsel başarı üzerindeki etkisi itibarıyla bilişsel alanla yakından ilişkilidir (Boyle, 2007).

Bilişsel alan, öğretim programları çalışmalarında yaygınlaşmasına karşın duyuşsal alan birçok yönü ile ihmal edilmiştir. Çünkü öğretim programıyla ilgili çalışmalarda, genellikle bilişsel alan üzerinde yoğunlaşmıştır. Örneğin, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanımlar Revize Edilmiş Bloom Taksonomisinin bilişsel kategorilerine ve bilgi alanlarına göre incelenmiştir (Özdemir ve Altıok, 2015). Diğer bir çalışmada Türkçe dersi öğretim programlarındaki fiiller, Bloom Taksonomisinin bilişsel kategorilerine göre sınıflandırılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda kazanımlardaki fiillerin az olduğu ve genellikle aynı kazanımların tekrar edildiği görülmüştür. Bu nedenle kazanımların çoğunlukla uygulama basamağına yoğunlaştığı ve yazma becerisi hariç diğer alanlarda yaratma basamağına fazla yer verilmediği sonucuna varılmıştır (Avşar ve Mete, 2018). Diğer bir çalışmada ise Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilişsel kategorileri ve bilgi alanlarından yararlanılarak Türkçe dersinin ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıfları için öğretim programı tasarlama modeli geliştirilmiştir. Yapılan uygulama sonucunda taksonominin öğretim programı tasarlama sürecinde oldukça etkili ve işlevsel olduğu belirlenmiştir (Sönmez, 2017).

Bazı araştırmalarda öğretim programında duyuşsal alana ne kadar ve nasıl yer verildiği araştırılmıştır. Bu kapsamda yapılan araştırma sonucuna göre ilköğretim 4 ve 5. sosyal bilgiler dersi ünite kazanımları ile ders kitapları ve değerlendirme sorularının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarına uygunluğu incelenmiştir. İnceleme sonucunda 4. sınıf kazanımlarının %78'inin bilişsel alana, %20'sinin duyuşsal alana ve %2'sinin ise psikomotor alana dâhil olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda MEB'e ait 4 ve 5. sınıf ders kitapları hazırlık ve değerlendirme sorularının genel olarak duyuşsal alanla örtüşmediği belirlenmiştir (Kayhan ve Tokca, 2013). Diğer bir çalışmada ise İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı kazanımları; bilişsel, duyuşsal ve devinişsel becerilere göre sınıflandırılmıştır. Program kazanımları, Bloom'un Eğitim Hedefleri Taksonomisine uygunluğu bakımından incelenmiştir. Ulaşılan bulgulara göre program kazanımlarının Bloom'un bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan sınıflandırılmasına göre yapılmış olmasına rağmen üst düzey bilişsel becerilerle ilgili kazanımların alt düzey bilişsel becerilere göre daha az olduğu belirlenmiştir. Buna ek olarak duyuşsal alanla ilgili kazanımların yeterli düzeyde olmadığı, devinişsel kazanımların ise yeterli olduğu sonucuna varılmıştır (Akarsu, 2017). Başka bir çalışmada Ortaöğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı kazanımlarının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanların hangi düzeylerine uygun olduğu incelenmiştir. Ulaşılan bulgulara göre programın duyuşsal alan ağırlıklı olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda programda genellikle kazanımların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarının alt kategorilerine göre hazırlandığı sonucuna varılmıştır. Bu nedenle programın üst düzey kazanımlara da yer verecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiği önerilmiştir (Güllü, Arslan, Uğraş ve Görgüt 2011).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP) için duyuşsal alana uygun kazanımlar hazırlayarak duyuşsal alanın programda daha işlevsel olarak yer

almasını sağlamaktır. Araştırmanın diğer bir amacı ise programdaki değer ve temaları duyuşsal alanla ilişkilendirerek bunları program kazanımlarına eklemektir. Çünkü programın tanıtım bölümünde duyuşsal alan, tema ve değerler belirtilmiş olmasına rağmen programın uygulama alanı olan kazanımlarda bunlara yer verilmemiştir. Araştırmada bu temel hususlara odaklanılmıştır. Nitekim programın bu eksikliğini gidermek amacıyla daha önce bu kapsamda araştırmaların yapılmaması bu araştırmayı gerekli kılmıştır. Dolayısıyla belirlenen bu eksikliğı gidermek amacıyla kazanımların hazırlanması bu çalışmanın önemini göstermektedir. Kazanımlar hazırlanırken duyuşsal alan kategorileri ile programdaki temalar ve değerler arasındaki muhteva benzerliğı ve ilişkisinden yararlanılmıştır. Bu benzerlik ve ilişkiye göre 2019 TDÖP’de duyuşsal alana uygun kazanımların nasıl hazırlanacağı ile ilgili aşağıdaki araştırma soruları incelenmiştir.

1. 2006 TDÖP ve 2019 TDÖP’nin ortaokul kazanımlarında duyuşsal alana nasıl yer verilmiştir?

2. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda duyuşsal alana uygun kazanımlar nasıl hazırlanabilir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

2006 TDÖP ve 2019 TDÖP’nin ortaokul kazanımlarında duyuşsal alana nasıl yer verildiğini belirlemek amacıyla doküman analizi kullanılmıştır. Bu kapsamda doküman analizi, bir olgu hakkında detaylı verilere ulaşmak için yapılan araştırma dokümanlarının veya araştırma konusuyla ilgili daha fazla kaynak ile üretilmiş yazılı dokümanların incelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 218). 2006 TDÖP ve 2019 TDÖP’de duyuşsal alanın nasıl verildiğini belirlemek amacıyla bu iki kaynak doküman analizine uygun olarak incelenmiştir. Belirlenen sonuçlara göre sonraki aşamada kazanımlar hazırlanmıştır. Bu aşamada uzman görüşlerine başvurulmuştur. Kazanımların duyuşsal alanın ilgili kategorisine, ilgili temaya veya değere ve ilgili dil becerisine uygunluğu belirlemek amacıyla kazanımlar, hazırlanan puanlama anahtarıyla uzman değerlendirmesine sunulmuştur.

Veri Toplama Süreci

Araştırma iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada, 2006 TDÖP ve 2019 TDÖP’nin ortaokul kazanımlarında duyuşsal alana nasıl yer verildiğini belirlemek amacıyla doküman analizi yöntemiyle veriler toplanmıştır. Elde edilen bu veriler çözümlenmiş ve ulaşılan sonuçlara bağlı olarak 2006 TDÖP ve 2019 TDÖP’de duyuşsal alana nasıl yer verildiğı belirlenmiştir. Ulaşılan bu sonuçlara göre araştırmanın ikinci aşamasına geçilmiştir. Birinci aşamada belirlenen eksikliklere göre 2019 TDÖP’nin 5, 6, 7 ve 8. sınıfları için duyuşsal alanın beş temel kategorisine uygun kazanımlar hazırlanmıştır. Kazanım içerikleri, programın ilgili beceri alanı, tema ve(ya) değerine göre belirlenmiştir. Bu kapsamda hazırlanan kazanımların alan uzmanları tarafından değerlendirilmesi için puanlama anahtarı geliştirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda uzmanlardan toplanan veriler çözümlenerek kazanımlar incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Veri Toplama Aracı ve Veri Çözümleme

Yapılan doküman analizi sonunda 2019 TDÖP’de duyuşsal alanla ilgili belirlenen eksiklikleri gidermek amacıyla kazanımlar hazırlanmıştır. Bu aşamada hazırlanan kazanımların 2019 TDÖP’ye uygunluğunu belirlemek amacıyla uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu kapsamda hazırlanan kazanım tablosu incelenmek üzere üç alan uzmanına sunulmuştur. Uzmanlar, hazırlanan puanlama anahtarına göre kazanımları belirlenen şu üç ölçüte uygunluğu bakımından incelemiştir. Kazanımlar; duyuşsal alanın ilgili kategorisine, ilgili temaya ve(ya) değere ve ilgili dil becerisine uygunluğu bakımından kontrol edilmiştir. Bu kapsamlara göre uzmanlar; yeterli (2), eksik (1) ve yetersiz (0) olarak her kazanıma puanlar vererek bunları değerlendirmişlerdir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda bazı kazanım ifadeleri düzeltilmiş, bazı kazanımlar ise uzmanların belirlediği hususlara göre iyileştirilmiştir. Bunların dışında diğer kazanımların istenen ölçütleri kapsadığı belirlenmiştir. Bu iyileştirme sürecinden sonra kazanımlar tamamlanmıştır. Kazanımları değerlendirmek için hazırlanan puanlama anahtarı örneği, Ek’teki Tablo 2’de verilmiştir.

BULGULAR

Birinci araştırma sorusunun bulguları

Bu aşamada 2006 TDÖP ve 2019 TDÖP’de duyuşsal alana nasıl yer verildiği incelenmiştir. Bu kapsamda öncelikle 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı incelenmiştir. Programın tanıtıldığı bölümlere bakıldığında iki yerde duyuşsal alana yer verildiği görülmektedir. “Okuma Alışkanlığının Kazandırılması” bölümünde bu özellik şöyle aktarılmıştır: “Öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında zekâ seviyesi, fiziksel ve psikolojik durumu, toplumsal çevresi, kişisel deneyimi önemli rol oynar. Bu nedenle okuma çalışmalarında öğrencilerin sosyal, ekonomik, kültürel, zihinsel ve duygusal durumları göz önünde bulundurulmalıdır.” (MEB, 2006). Diğer bölümde ise duyuşsal alan tutumla ilişkilendirilerek “Tutum, bireylerin belli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır oluşluk hâli veya eğilimdir.” olarak aktarılmıştır (MEB, 2006). Programın devamında duyuşsal alan, değer ve temalar kapsamında aktarılmıştır. Tablo 3 incelendiğinde duyuşsal alanla ilgili çok az sayıda kazanıma yer verildiği görülmektedir. Programda duyuşsal alana nasıl yer verildiği ile ilgili detaylı açıklamalar verilmemiştir. Programda tam olarak açıklanmamış olmasına rağmen değer eğitiminin ve tematik öğrenmenin içerik ve özellik itibariyle duyuşsal alanı kapsadığı görülmektedir. Programın özellikle tematik bir yaklaşımla hazırlanması nedeniyle temalar ve alt temalar detaylandırılmıştır. Bu yönü ile 2006 TDÖP’de temalara fazla yer verildiği görülmektedir. Özellikle etkinliklerde temaların uygulama sürecinin nasıl olduğu daha belirgindir. Tablo 3’ün birinci bölümünde bu programın değer ve temaları ile ilgili detaylar gösterilmiştir.

Tablo 3. 2006 TDÖP ve 2019 TDÖP’de Duyuşsal Alanla İlişkili Bölümler

Değerler (2006 TDÖP)	
2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı	Öğrenme süreci içerisinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılarla öğrencide görülmesi beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir.
	3. Kendi değerlerini örneklerle ifade eder.(6.sınıf)
	2. Metinlerde millî, kültürel ve ahlâkî değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamalıdır. 5. Metinlerde insan hak ve özgürlüklerine, demokratik değerlere aykırı öğeler yer almamalıdır.
	2. Millî, kültürel ve ahlâkî değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamalıdır.5. İnsan hak ve özgürlüklerine, insanî değerlere aykırı öğeler yer almamalıdır.
	-Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma; araştırma, kişisel ve sosyal değerlere önem verme -Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma; kişisel ve sosyal değerlere önem verme
	1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen...
	İnsan, kavramların bir dil bütünlüğü içinde kazandıkları değerlerle birlikte sosyalleşir ve dil yardımıyla öğrenme, öğrendiklerini uygulama, yorumlama gibi birtakım düşünme ve ifade etme faaliyetlerinde bulunur.
	1.1. Programdaki Temel Yaklaşım: ...estetik zevk kazanmış ve millî değerlere duyarlı bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır.
	9. Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanımaları. 11. Millî, manevî ve ahlâkî değerlere önem vermeleri ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri amaçlanmaktadır.
	Temalar (2006 TDÖP)
Programda yer alan ara disiplin kazanımlarının Türkçe dersinde işlenecek tema/metinlerle ilişkilendirilmesi esastır.	
Bir tema boyunca işlenecek okuma metinlerinin türü farklı olmalıdır. Öğrenciler, türün özelliklerini en iyi temsil eden metinler aracılığıyla tür hakkında genel olarak bilgilendirilir.	
-Atatürkçülük konuları, zorunlu tema kapsamında ele alınacak; bu temaya yönelik metinler, yıl içinde ilgili gün ve haftalarda işlenecektir. -Yukarıdaki Atatürkçülük ile ilgili amaç ve kazanımlar zorunlu tema kapsamında işlenecektir.	
Tema/konu sonlarında öğrenilen kelimeler, harflerinin yerleri değiştirilerek tahtaya yazılır.	
Performans ödevleri kimlik bölümü (sınıf düzeyi, tema, beklenen performans), görev, yönerge ve puanlama araçlarından oluşur.	
1.Eğitim ve öğretim sürecinin başlangıcında öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri veya durumları belirlenmelidir. Ayrıca tema başlangıcında da öğrencilerin temayla ilgili durumlarını, birikimlerini belirlemek amacıyla ölçme araçları kullanılır.	
Temanın işleniş süresi; metinlerin özelliği, yapılacak etkinlikler ve bir yıl boyunca işlenecek tema ve metinlerin sayısı dikkate alınarak belirlenmelidir.	
Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu’nda her tema kapsamında en az üç okuma metni ile bir dinleme/izleme materyaline yer verilmesi öngörülmüştür	
Temalar ve Alt Temalar- Sevgi: İnsan sevgisi, Aile sevgisi Vatan sevgisi, Millet Sevgisi, Bayrak sevgisi, Dil sevgisi Millî Kültür, Geleneksel sanatlarımız, Türk büyükleri, Türk müziği, Zanaatlar, Seyirlik oyunlar, Spor, Oyunlar, Bayramlar, Medeniyet, Birey ve toplum, Yardımlaşma, Komşuluk ilişkileri, Küreselleşme, Dayanışma, Dostluk, Toplum Hayatı, Konukseverlik, Okuma sevgisi, Okuma alışkanlığı, Kitaplar, Süreli yayınlar, Okuma Kültürü, Kütüphaneler, İnsanlarla iletişim, Uluslararası iletişim, Kültürel iletişim, Bilgi iletişimi, Aile iletişimi, Öğrenci öğretmen iletişimi, Diğer canlılarla iletişim, Kitle iletişim araçları, İletişim, İletişim becerileri, Bireysel haklar, İnsan hakları, Eğitim hakkı, Çocuk hakları, Hasta hakları, Hakkını savunma, Hak ve Özgürlükler, Özgürlükler, Kendini tanıma, Kendine saygı, Kişilik tipleri, Empati, Sorumluluk, Sosyal gelişim, Olumlu düşünme, Meslek seçimi, Karar verme,	

Başarı, Girişimcilik, Kişisel Gelişim, Öz eleştiri, İletişim araçları, Bilgisayar, Buluşlar, Bilim ve Teknoloji: Teknoloji ve hayat, Alışkanlık ve insan, İyi alışkanlıklar, Kötü alışkanlıklar, Sağlıklı yaşama, Alışkanlıklar: Spor, Odamız, Evimiz, Sınıfımız, Okulumuz, Şehirler, Ülkeler, Zaman planlaması, Geçmiş, şimdi, gelecek, Zaman ve Mekân, Çevremiz, Umut, Mutluluk, Heyecan, Korku, Kaygı, Üzüntü, Duygular Yalnızlık, Özlem, Sitem, Veda, Kıskançlık, Bağışlama, Takdir etme, Beğenme, Mizah, Mevsimler, İklim, Doğa olayları, Canlılar, Doğadaki fiziksel değişiklikler, Doğal afetlerden korunma, Çevrenin korunması Manzaralar, Kar, Yağmur, Yıldızlar, Renkler, Gezegenler, Dünya, Doğa ve Evren, Yeryüzü ve uzay, Sinema, Tiyatro, Resim, Müzik, Fotoğraf, Mimari, Heykel, Güzel Sanatlar, Dans, Rüya, düş, hayal, Oyun ve eğlence, Harfler ve sayılar, Estetik zevk, Güzellik, zıtlıklar, Önce, şimdi, sonra

Değerler (2019 TDÖP)

Millî Eğitim Bakanlığı Öğretim Programları: Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır.

Kök Değerler: Adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik.

Öğretim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı: Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır

Öğretim Programlarının Perspektifi: Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir.

Değerlerimiz: Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Temalar (2019 TDÖP)

Erdemler: ahlak, alçak gönüllülük, azim, cömertlik, dayanışma, dostluk, dürüstlük, güven, iyilikseverlik, kardeşlik,

Millî Kültürümüz: merhamet, paylaşma, sabır, sadakat, saygı, sevgi, sılayırahim, vefa, vicdanlı olmak, yardımlaşma vb.

Millî Mücadele ve Atatürk: 15 Temmuz, Atatürk, Çanakkale, cesaret, Cumhuriyet, fedakârlık, gazilik, İstiklâl Marşı, kahramanlık...

Birey ve Toplum: ana dili, adalet, barış, bireysel farklılıklar, çok dillilik, çok kültürlülük dayanışma, devlet, dezavantajlı gruplar, empati, eşitlik, farklılıklara saygı, gurbet, haram, hayat becerileri, helal, hukuk, hükümet, iktidar, kardeşlik, kent kültürü, komşuluk ilişkileri, kul hakkı, kültürel farklılıklar, küreselleşme, medeniyet, meslekler, misafirperverlik, selamlaşma, siyaset, sosyal içerme, sosyokültürel farkındalık, toplumsal kurallar, vatandaşlık, zaman yönetimi vb.

Okuma Kültürü: bilgi okuryazarlığı, çoklu okuryazarlık, dijital okuryazarlık, dil sevgisi, edebî şahsiyetler, e-kitap, eleştirel okuryazarlık, kitabevi, kitaplar, kütüphaneler, metinler arasılık, okuma alışkanlığı, okuma serüveni, okuma sevgisi, okur kimliği, sözlük kültürü, süreli yayınlar, teknoloji okuryazarlığı, yaratıcı okuma, yazılı kültür, z-kitap, z-kütüphane vb.

İletişim: aile iletişimi, bilgi iletişimi, diğer canlılarla iletişim, etkili iletişim, iletişim becerileri, insanlarla iletişim, kitle iletişim araçları, komşuluk, kültürel iletişim, kültürler arası iletişim,

medya okuryazarlığı, öğrenci hareketliliği, öğrenci öğretmen iletişimi vb.

Hak ve Özgürlükler: bireysel haklar, birinci kuşak haklar, çocuk hakları, demokrasi, din ve vicdan özgürlüğü, düşünce özgürlüğü, eğitim hakkı, engelli hakları, eşitlik, haberleşme özgürlüğü, hakkını savunma, hasta hakları, hayvan hakları, ifade özgürlüğü, ikinci kuşak haklar, inanç hakkı, insan hakları, kişi dokunulmazlığı, merhamet, özel hayatın gizliliği, özgürlükler, seyahat özgürlüğü, temel hak ve özgürlükler, toplumsal cinsiyet adaleti, toplumsal cinsiyet eşitliği, yaşama hakkı vb.

Kişisel Gelişim: başarı, beceri, çalışkanlık, çatışma yönetimi, empati, girişimcilik, karar verme, kendini tanıma, kişilik tipleri, meslek seçimi, motivasyon, öğrenmeyi öğrenme, olumlu düşünme, öz denetim, öz eleştiri, öz güven, öz saygı, sorumluluk, sosyal gelişim, yetenek, yeterlilik, zaman yönetimi vb.

Bilim ve Teknoloji: bilim insanları, bilim okuryazarlığı, bilişim okuryazarlığı, etik, girişimcilik, haberleşme, hayal gücü, iletişim, keşif ve icatlar, matematik okuryazarlığı, merak duygusu, olay, olgu, patent, sosyal medya, tasarım, teknoloji, telif, ulaşım, yenilikçilik vb.

Sağlık ve Spor: adil oyun, beden eğitimi, beden sağlığı, beslenme, centilmenlik, dengeli beslenme, hareketlilik, hastalıklardan korunma, ilaç kullanımı, ilk yardım, öz bakım, ruh sağlığı, sağlıklı beslenme, sağlıklı yaşam, spor kültürü, sportmenlik, temizlik, uyku vb.

Zaman ve Mekân: çevremiz, evimiz, geçmiş şimdi gelecek, gezginler, odamız, okulumuz, şehirler, sınıfımız, ülkeler vb.

Duygular: Bağışlama, beğenme, duygu yönetimi, heyecan, kaygı, kıskançlık, korku, mutluluk, özlem, sevgi, sitem, takdir etme, umut, üzüntü, veda, yalnızlık vb.

Doğa ve Evren: bitkiler, canlılar, çevre, çevrenin korunması, doğa, doğa olayları, doğal afetler, dünya, evren, gece, gezegenler, gündüz, hayvanlar, iklim, kar, manzaralar, mevsimler, renkler, uzay, yağmur, yeryüzü, yıldızlar, zaman bilinci vb.

Sanat: afiş, bale, cilt, söz sanatları, ebru, edebiyat, estetik, estetik duyarlılık, festival, fotoğraf, gala, geleneksel sanatlar, gölge oyunu, grafik, grafiti, heykel, mimari, minyatür, müzik, opera, özgünlük, pandomim, peyzaj, resim, seramik, sinema, tezhip, tiyatro, yenilikçi düşünme vb.

Vatandaşlık: adalet, alın teri, çalışma, emek, eşitlik, göç, göçmenlik, görev bilinci, hukukun üstünlüğü, iş birliği, mültecilik, özgürlük, paylaşma, sorumluluk, üretme, vergi bilinci vb.

Çocuk Dünyası: çocuk kültürü, çocuk müzesi, dijital oyunlar, eğlence, geleneksel çocuk oyunları, hayal, hobiler, keşif, lunapark, merak, mizah, okul, oyun, oyuncak, rüya, sokak oyunları vb.

2019 TDÖP’de ölçme ve değerlendirme süreçlerinde duyuşsal alana yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu durum, “Bu amaç doğrultusunda kontrol listesi, dereceli puanlama anahtarı ve değerlendirme ölçeği şeklinde yapılandırılmış gözlem formlarından yararlanılmalıdır. Bu formlarda sadece bilişsel becerilerin değil, psikomotor (kalemi doğru tutma, düzgün yazma, akıcı okuma, kelimeleri doğru telaffuz etme vb.) ve duyuşsal becerilerin (sorumluluklarını yerine getirme, iş birliği yapma, çevresindeki kişilere saygılı davranma, etkinliklere aktif katılma, çaba harcama vb.) gözlemlenmesine imkân sağlayan ölçütlere de yer verilmelidir.” şeklinde açıklanmıştır (MEB, 2019). Diğer bir bölümde ise duyuşsal alana uygun etkinliklerin hazırlanması gerektiği vurgulanmıştır. Bu kapsamda hazırlanan eğitim süreçlerindeki özellikler “Öğrenci düzeyine uygun, öğrenciyi zorlamayan, öğrenmeyi pekiştirirken aynı zamanda yapmaktan zevk alabileceği performans çalışmaları ve projelerde bu sınıf düzeylerinde öğrencilerin bilişsel, psikomotor ve duyuşsal becerilerinin ölçülmesinde tanı amaçlı kullanılabilir.” olarak açıklanmıştır (MEB, 2019). Duyuşsal alan, 2019 TDÖP’de değer ve temalar vasıtasıyla ön plana çıkmaktadır. Programda

özellikle değer eğitiminin programın perspektifi olarak görüldüğü “Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır.” şeklinde vurgulanmıştır (MEB, 2019).

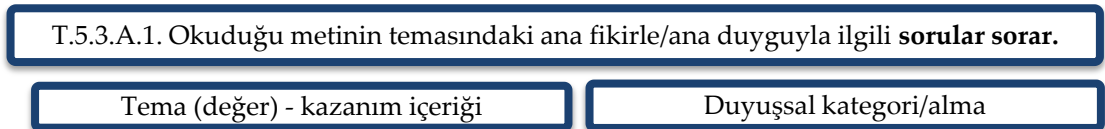
Her ne kadar iki programda duyuşsal alan amaçlı kazanımlara yer verilmemiş olsa da özellikle temalar ve değerler bakımından programların duyuşsal yönünün olduğu söylenebilir. Çünkü tema ve değerler, içerik ve amaç itibarıyla duyuşsal alanın muhtevasıyla yakından ilişkilidir. Bu nedenle iki programda da tema ve değerlere yer verildiği görülmektedir. Tablo 3 incelendiğinde iki programda benzer temaların kullanılması nedeniyle duyuşsal alanın içerik yönünden programlarda benzer olduğu söylenebilir. Değer bakımından ise daha farklı sonuç görülmektedir. Çünkü 2006 programına göre 2019 programında değerler, daha kapsamlı ve detaylı şekilde belirtilmiştir.

İkinci Araştırma Sorusuyla İlgili Bulgular

Bu aşamada programda duyuşsal alana nasıl yer verileceği üzerinde durulmuştur. Çünkü 2019 TDÖP'nin açıklama bölümünde duyuşsal alana yer verilmesine rağmen program kazanımlarının duyuşsal alanın alma, yanıtlama, değer vermek, örgütleme, nitelendirme kategorilerine göre hazırlanmadığı belirlenmiştir. Bu eksikliği gidermek amacıyla hedef ve bu hedefleri gerçekleştirecek kazanımlar düzenlenmiştir. Öncelikle duyuşsal alanın beş kategorisinin kazandırılması için bunlar “Hedef” olarak belirlenmiştir. Daha sonra bu hedefler kapsamında 2019 TDÖP'nin 5, 6, 7 ve 8. sınıfları için duyuşsal alana uygun kazanımlar hazırlanmıştır. Programın amacına ve muhtevasına uygun olması için programdaki tema ve değerlerden bazıları kazanım içeriklerine eklenmiştir. Bu kazanımlar örnek niteliğinde olduğu için programdaki bazı tema ve değerler seçilmiştir.

Kazanımlar her sınıfta bütün beceri alanlarından örnekler sunacak şekilde oluşturulmaya çalışılmıştır. Programdaki bazı beceri alanlarında duyuşsal alana yakın içeriklerin daha fazla olması nedeniyle bunların kazanım sayısı artmıştır. Bu nedenle duyuşsal alanın bazı kategorilerinde hedef beceri ile ilgili iki ve ikiden fazla kazanım yazılmıştır. Örnek niteliğindeki kazanımlar; dil becerisi, bu dil beceri için belirlenen içerik, tema ve(ya) değer ve duyuşsal alanının kategorisine uygun şekilde tasarlanmış ve yazılmıştır. Bu kapsamda hazırlanan kazanım yapısı Şekil 1’de gösterilmiştir.

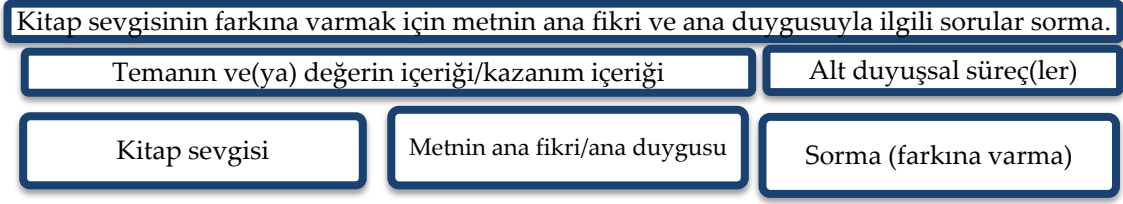
Şekil 1. Duyuşsal Alana Göre Hazırlanan Kazanımın Yapısı

Hazırlanan kazanımların açıklama bölümlerinde kazanım içeriği ile ilgili daha detaylı bilgiye yer verilmiştir. İlgili kazanımın açıklamasında programdaki değer, ana ve alt temalardan hangisinin seçildiği belirtilmiştir. Aynı zamanda kazanım açıklamasında duyuşsal alanın alma, tepkide bulunma, değer verme, örgütleme ve kişilik hâline getirme kategorilerinin alt kategorilerindeki anahtar kelimelerinden hangisinin kullanıldığı

gösterilmiştir. Bu şekilde hazırlanan kazanım açıklamasının içerik özelliği Şekil 2’de gösterildiği gibidir.

Şekil 2. Duyuşsal Alana Göre Hazırlanan Kazanım Açıklamasının Yapısı

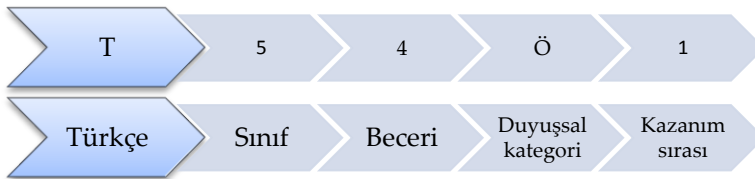
Bu yapıya uygun olarak 5, 6, 7 ve 8. sınıflar için hazırlanan kazanım ve kazanım açıklamaları yazılmıştır. Hazırlanan kazanımları 2019 TDÖP ile ilişkilendirmek için programdaki kazanımlar üzerinde düzenlemeler yapılmıştır. Dolayısıyla yapı ve muhteva itibariyle duyuşsal alana yakın olan programdaki bazı kazanımlara programın tema ve değerleri ile ilgili yeni içerikler eklenmiştir. Programdaki kazanımlar bilişsel alana uygun olarak hazırlandığı için belirlenen kazanım yeniden yazılırken fiil cümleleri doğrudan kullanılmamıştır. İlgili kazanımların fiilleri duyuşsal alanın beş temel kategorine göre değiştirilmiş veya bu kategorilere uygun ifadeler hâline getirilmiştir. Böylece hazırlanan kazanımların programa uygunluğu sağlanmıştır.

Hazırlanan kazanımlarda beşinci sınıf hariç değer ve temalar ayrı ayrı olarak değil birbiriyle ilişkili bir şekilde verilmiştir. Beşinci sınıftaki müfredata bağlı olarak değer eğitiminin erken olabileceği düşüncesi nedeniyle bu sınıfta sadece temalara yer verilmiştir. Bunun dışında 6, 7 ve 8. sınıf kazanımlarında temalar ve değerler birbiriyle ilişkilendirilmiştir. Bu kapsamda yapılan düzenlemede programdaki değerlerin genellikle temalara muhteva bakımından yakın olduğu görülmüştür. Aynı zamanda bu ilişkilendirme vasıtasıyla tema ve değer için ayrı kazanım yazılmamıştır. Böylece bilgi yükü dengeli bir şekilde kazanıma aktararak programda benzer kazanımların yığılmasının önüne geçilmiştir. Bu yapıyı daha iyi görmek için aşağıdaki kazanım örnek olarak verilmiştir. Bu kazanımda *Yardımlaşma, Komşuluk ilişkileri, Dayanışma, Dostluk, Konukseverlik* değerleri, içerik itibariyle yakın olan *Birey ve Toplum* temasıyla ilişkilendirilerek verilmiştir.

“ T.7.3.D.2. Metinde ele alınan değer ve (ya) temanın eksilmesi ve yok olması sorunuyla ilgili farklı çözümler üretir.

Açıklama: *Toplum hayatında yardımlaşma, komşuluk ilişkileri, dayanışma, dostluk, konukseverlik gibi önemli değerlerin kaybolmasını önlemek için bir proje konusu sunma.* “

Şekil 3. Kazanımların Gösterimi

(2019 TDÖP’den geliştirilmiştir, MEB, 2019, s. 19)

Şekil 3'te kazanım kısaltmalarının nasıl olduğu gösterilmiştir. Bu kapsamda şekil incelendiğinde "T" Türkçe (dersi) ondan sonra gelen 5, 6, 7 ve 8 rakamları ise sınıf düzeyini göstermektedir. Soldan üçüncü sırada yer alan 1-2 (sözlü iletişim), 3 (okuma) ve 4 (yazma) rakamlar becerileri ve soldan dördüncü sırada yer alan harfler ise duyuşsal alanın kategorilerini göstermektedir. Bu kategoriler; A (*Alma/kabul etme*), TB (*Tepkide Bulunma*), D (*Değer verme*), Ö (*Örgütleme*) ve N (*Niteleme/kişilik hâline getirme*) olarak kısaltılarak gösterilmiştir. Soldan son sırada bulunan rakam ise kazanımın numarasını belirtmektedir. Bu şekilde belirlenen ve geliştirilen kazanımlar, aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4. 5. Sınıf Duyuşsal Alan Kazanımları

Temalar: Okuma kültürü, Duygular	
Duyuşsal düzey (kategori)/Hedef	Kazanım örneği
Alma (kabul etme) Hedef: İlgili temanın farkına varmak. Beceri: okuma	T.5.3.A.1. Okuduğu metnin temasındaki ana fikirle/ana duyguyla ilgili sorular sorar. Açıklama: <i>Kitap sevgisinin farkına varmak için metnin ana fikri ve ana duygusuyla ilgili sorular sorma.</i> T.5.3.A.2. Vurgulanan temaya bağlı olarak metnin konusunu belirler. Açıklama: <i>Kitaplardan aldığı umut, mutluluk, heyecan, korku/duygularını tarif etme.</i> T.5.3.A.3. Vurgulanan temaya göre okuduğu metin için başlık(lar) seçer. Açıklama: <i>Okunan metindeki kaygı, üzüntü, yalnızlık, kıskançlık, sitem, veda, empati kurma vb. duygulara örnek verme.</i>
Tepkide Bulunma Hedef: Metindeki temaya katılmak. Beceri: okuma	T.5.3.TB.1. Metindeki temada verilen ana duyguyu ve düşüncüyü destekler. Açıklama: <i>Okuma sevgisi ve okuma alışkanlığını önemseme.</i> T.5.3.TB.2. Metinde öne çıkan temada verilen mesajlarla ilgili tartışmalara katılır. Açıklama: <i>Özlem, bağışlama, takdir etme vb. duyguları algılama.</i> T.5.3.TB.3. Metindeki temayı destekleyici söz sanatlarını söyler. Açıklama: <i>Beğenme ve mizah duygularına örnek verme.</i>
Değer verme Hedef: İlgili temaya tutarlı bağlılık göstermek. Beceri: yazma	T.5.4.D.1. Eksik verilen örnek metni temaya göre yazarak tamamlar. Açıklama: <i>Kitap dostluğuna bağlılığını açıklama.</i> T.5.4.D.2. Yazdığı metinde vurguladığı temayı paylaşır. Açıklama: <i>Kitaplara ve kütüphanelerimize sahiplenmeyi gösterme.</i>
Örgütleme Hedef: İlgili temada vurgulanan iletileri öncelikleri arasına almak. Beceri: yazma	T.5.4.Ö.1. Yazdığı metinde alt temaların ana tema ile olan uyumunu ilişkilendirir. Açıklama: <i>Okuma alışkanlığı, okuma serüveni, okuma sevgisi, okur kimliği, sözlük kültürü, süreli yayınlar, teknoloji okuryazarlığı, yaratıcı okuma, yazılı kültür gibi okuma unsurlarının okuma kültürünü kazanmadaki önemini görme.</i> T.5.4.Ö.2. Yazdığı metinde öne çıkardığı korku, kaygı, ümitsizlik gibi olumsuz duyularıyla baş etmede temanın nasıl yardımcı olduğunu savunur. Açıklama: <i>Okuma kültürü sayesinde korku, kaygı, ümitsizlik, üzüntü, yalnızlık gibi olumsuz duygularla nasıl baş edildiğini gösterme.</i>
Niteleme (kişilik hâline getirme) Hedef: Benimsediği temaya uygun	T.5.1.N.1. Benimsediği tema için hazırlıklı bir konuşma yapar. Açıklama: <i>Okuma kültürünün beğenme, duygu yönetimi, heyecan, kaygı, kıskançlık, korku, mutluluk, özlem, sevgi, sitem, takdir etme, umut, üzüntü, veda, yalnızlık vb. duygularını fark etmesindeki rolüyle ilgili bir sunum yapma.</i> T.5.1.N.2. Benimsediği temaya uygun olarak kendine bir rumuz belirler.

hareket etmek. Beceri: sözlü iletişim	Açıklama: <i>Kitap sevgisi ve okuma alışkanlığının verdiği umut, mutluluk, heyecan, beğenme ve mizah, korku, kaygı, ümitsizlik, üzüntü, yalnızlık duygularından hareketle bir rumuz belirleme.</i>
---	--

Tablo 4'te programdaki 5. sınıf konuşma, okuma ve yazma becerilerinin bazı kazanımları duyuşsal alan uygun bir şekilde düzenlenmiştir. Beşinci sınıfın müfredat itibarıyla tematik öğrenmeye daha yakın olması nedeniyle programdaki *Duygular ve Okuma Kültürü* temalarından yararlanılmıştır. Her kazanımdaki bilgi içerikleri ile bu temaların alt temaları arasında bağlantılar kurulmuştur. Duyuşsal alanın beş kategorisine uygun olarak beş hedef yazılmıştır. Hedeflere yakınlığına göre belirlenen kazanımlar ilgili duyuşsal kategoriyle ilişkisi bakımından geliştirilmiştir. Bu kapsamda tablo incelendiğinde okuma ve yazma becerilerindeki içeriklerin programdaki temalara daha yakın olması nedeniyle daha fazla kazanım yazılmıştır. Dolayısıyla bu beceriler duyuşsal alanı daha fazla kapsamıştır.

Tablo 5. 6. Sınıf Duyuşsal Alan Kazanımları

Değer- Temalar: Sorumluluk- Kişisel Gelişim, Hak ve Özgürlükler	
Duyuşsal düzey (kategori)	Kazanım örneği
Alma (kabul etme) Hedef: İlgili değer ve(ya) temanın farkına varmak. Beceri: sözlü iletişim	T.6.1.A.1. Dinlediklerinde/izlediklerinde vurgulanan değer ve(ya) temayı sorar . Açıklama: <i>Başarı için beceri, girişimcilik, karar verme, kendini tanıma, meslek seçimi, motivasyon, öğrenmeyi öğrenme, olumlu düşünme, öz denetim, öz eleştiri, öz güven, sorumluluk, yetenek, yeterlilik, zaman yönetimi gibi kişisel gelişimin etkisini fark etme.</i> T.6.1.A.2. Dinlediklerinde/izlediklerinde öne çıkan değer ve(ya) temanın ana fikrine/ana duygusuna işaret eder . Açıklama: <i>Hakkını doğru ve etkili bir şekilde savunmak için öz saygı, sorumluluk, sosyal gelişim, empati ve öz eleştiri yönündeki duygularını belirleme.</i>
Tepki vermek Hedef: İlgili değere ve(ya) temaya katılmak. Beceri: sözlü iletişim	T.6.1.TB.1. Dinlediklerine/izlediklerinde öne çıkan değer ve(ya) tema için anahtar kelimeler seçer . Açıklama: <i>Kişisel gelişim sürecinde başarı, beceri, çalışkanlık, empati, girişimcilik, karar verme, kendini tanıma, motivasyon, öğrenmeyi öğrenme, olumlu düşünme, öz denetim, öz eleştiri, öz güven, öz saygı, sorumluluk, sosyal gelişim, yetenek, yeterlilik, zaman yönetimi gibi unsurlardan hangisinin daha etkili olduğunu önerme.</i> T.6.1.TB.2. Değere ve(ya) temaya göre dinlediğini/izlediğini canlandırır . Açıklama: <i>Kişisel gelişim ile düşünce özgürlüğü, eğitim hakkı, eşitlik, hakkını savunma, ifade özgürlüğü arasındaki ilişkiyi gösterme.</i> T.6.1.TB.3. Dinlediklerinde/izlediklerinde vurgulanan değer ve(ya) tema ilgili görüşlerini bildirir . Açıklama: <i>İnsan haklarıyla ilgili duygu ve düşüncelerini empati, öz eleştiri, bireysel ve sosyal sorumlulukları çerçevesinde açıklama.</i>
Değer vermek Hedef: İlgili değere ve(ya) temaya katılmak veya tutarlı bağlılık göstermek. Beceri: okuma	T.6.3.D.1. Okuduğu metinde aktarılan değeri ve(ya) temayı değerlendirir . Açıklama: <i>Okuma parçasını bireysel haklar, demokrasi, düşünce özgürlüğü, eğitim hakkı, eşitlik, hakkını savunma, ifade özgürlüğü, insan hakları, kişi dokunulmazlığı, özel hayatın gizliliği, temel hak ve özgürlükler gibi hak ve özgürlükleri nasıl ele aldığıyla ilgili düşünceleri denetleme.</i> T.6.3.D.2. Okuduğu metinde aktarılan değeri ve(ya) temayı destekleyen farklı metinler okur . Açıklama: <i>Hak ve özgürlüklerle ilgili farklı metinlere örnekler verme.</i>
Örgütleme Hedef: Değeri ve(ya) temayı düzenlemek Beceri: okuma	T.6.3.Ö.1. Okuduğu metinde verilen değer ve(ya) temanın içeriğine uygun yeni başlık(lar) önerir . Açıklama: <i>Örnek metinde insan haklarıyla ilgili önemli anahtar kelimelerden bir havuz oluşturma.</i> T.6.3.Ö.2. Metinde vurgulanan değere ve(ya) temaya uygun metnin ana fikrini/ana duygusunu genelleştirir . Açıklama: <i>Metinde vurgulanan hak ve özgürlüklere bağlı olarak kişisel sorumlulukların neler</i>

	<i>olduğuyla ilgili çevresindeki insanları bilinçlendirme.</i>
	T.6.3.Ö.3. Medya metinlerini ilgili değere ve(ya) temaya uygunluğu yönünden değerlendirir.
	<i>Açıklama: Medya metinlerini (internet, sinema ve televizyonda verilen iletiler), hak ve özgürlüklere uygunluğu yönünden denetleme.</i>
Niteleme (kişilik hâline getirme)	T.6.4.N.1. Kabullendiği değerle ve(ya) temayla ilgili şiir yazar.
	<i>Açıklama: Çocuk haklarıyla ilgili bir şiir yazma.</i>
Hedef: Yeni değerle ve(ya) temayla tutarlı hareket etmek.	T.6.4.N.2. Kabullendiği değerle ve(ya) temayla ilgili bilgilendirici metin yazar.
	<i>Açıklama: İnsan haklarıyla ilgili bir ödev hazırlama.</i>
Beceri: yazma	T.6.4.N.3. Kabullendiği değerle ve(ya) temayla ilgili hikâye edici metin yazar.
	<i>Açıklama: Hayvan haklarıyla ilgili bit hikâye yazma.</i>
	T.6.4.N.4. Kabullendiği değerle ve(ya) temayla ilgili yazdıklarını paylaşır.
	<i>Açıklama: İnsan hakları, çocuk hakları veya hayvan hakları ile ilgili yazdığı metni sınıf ve okul panosu veya sosyal medyada paylaşma.</i>
	T.6.4.N.5. Kabullendiği değerle ve(ya) temayla ilgili kısa metinler yazar.
	<i>Açıklama: Hayvan haklarıyla ilgili bir duyuru, ilan veya reklam metni hazırlama.</i>

Tablo 5 incelendiğinde programdaki 6. sınıf sözlü iletişim ve yazma alanlarındaki kazanım içeriklerinin değerlere ve temalara daha yakın olduğu görülmektedir. Bu nedenle sözlü iletişim ve okuma becerileri için ikişer hedef, yazma becerisi için de bir hedef hazırlanmıştır. Bu hedefleri gerçekleştirmek amacıyla kazanımlar *Kişisel Gelişim* ve *Hak ve Özgürlükler* temalarına göre düzenlenmiştir. Tablo incelendiğinde özellikle yazma becerisiyle ilgili kazanımların bu temaları daha fazla kapsadığı görülmektedir. Buna ek olarak her üç beceri alanında da kazanımların açıklamalarında *Sorumluluk* değeri ile *Kişisel Gelişim* ve *Hak ve Özgürlükler* alt temalarının hedef ve kazanımları desteklediği ve onlarla ilişkili olduğu görülmüştür.

Tablo 6. 7. Sınıf Duyuşsal Alan Kazanımları

Değerler- Temalar: Dostluk, Dürüstlük, Yardımseverlik - Millî Kültürümüz, Birey ve Toplum	
Duyuşsal düzey (kategori)	Kazanım örneği
Alma (kabal etme)	T.7.1.A.1. Dinledikleri/izledikleri metindeki değer ve(ya) tema hakkında sorular sorar.
Hedef: İlgili değer ve(ya) temanın farkına varmak.	<i>Açıklama: İzlediği seyirlik oyunlardan hareketle birey ve toplum ilişkilerinin nasıl olduğunu fark etme.</i>
Beceri: sözlü iletişim	T.7.1.A.2. Dinledikleri/izledikleri metindeki değer ve(ya) temanın ana fikrini/ana duygusunu bulur.
	<i>Açıklama: İzlediği seyirlik oyunlardan hareketle toplumdaki dayanışma, dostluk ve konukseverlikle ilgili anahtar kelimeleri belirleme.</i>
Tepki Bulunma	T.7.1.TB.1. Dinledikleri/izledikleri metinde vurgulanan değere ve(ya) temaya yönelik soruları cevaplar.
Hedef: İlgili değere ve(ya) temaya katılmak.	<i>Açıklama: Bayramlarda komşuluk ilişkilerinin nasıl olduğunu açıklama.</i>
Beceri: sözlü iletişim	T.7.1.TB.2. Dinledikleriyle/izledikleri değerle ve(ya) temayla ilgili destekleyici görüş bildirir.
	<i>Açıklama: Toplum hayatında dayanışmanın önemini gösterme.</i>
	T.7.1.TB.3. Dinledikleri/izledikleri metindeki değer ve(ya) tema için farklı başlık(lar) seçer.
	<i>Açıklama: Dinlediği metinde vurgulanan değerle ve(ya) temayla ilgili anahtar kelimeler</i>

	<p><i>seçme.</i></p> <p>T.7.1.TB.4. Dinlediği/izlediği metinlerde vurgulanan değeri ve(ya) temayı canlandırır.</p> <p>Açıklama: <i>Geleneksel Türk oyunlarından Hacivat ve Karagözle ilgili bir canlandırma yaparak insan ilişkileri, dayanışma, kardeşlik, selamlaşmanın önemini vurgulama.</i></p>
<p>Değer vermek</p> <p>Hedef: İlgili değere ve(ya) temaya tutarlı bağlılık göstermek.</p> <p>Beceri: okuma</p>	<p>T.7.3.D.1. Metinde vurgulanan değerle ve(ya) temayla ilgili iletileri yorumlar.</p> <p>Açıklama: <i>Metinde öne çıkan toplum hayatına yönelik yazarın bakış açısını tespit etme.</i></p> <p>Açıklama: <i>Metinde öne çıkan toplum hayatının aile yapısı, büyüklerimiz, dinî bayramlar, gelenekler gibi millî kültürle ilgili yönlerini gösterme.</i></p> <p>Açıklama: <i>Metinde toplum hayatında önemli olan yardımlaşma, komşuluk ilişkileri, dayanışma, dostluk, konukseverlik gibi önemli örnek ve ayrıntıların nasıl verildiğini gösterme.</i></p> <p>T.7.3.D.2. Metinde ele alınan değer ve(ya) temanın eksilmesi ve yok olması sorunuyla ilgili farklı çözümler üretir.</p> <p>Açıklama: <i>Toplum hayatında yardımlaşma, komşuluk ilişkileri, dayanışma, dostluk, konukseverlik gibi önemli değerlerin kaybolmasını önlemek için bir proje konusu sunma.</i></p>
<p>Örgütlenme</p> <p>Hedef: Değeri ve(ya) temayı öncelikleri arasına almak.</p> <p>Beceri: yazma</p>	<p>T.7.4.Ö.1. İlgili değer ve(ya) tema için yazdıklarını paylaşır.</p> <p>Açıklama: <i>Millî kültür unsurlarından oyunlar, bayramlar, geleneksel sanatlarımız, Türk büyükleri, Türk müziği, zanaatlar ile ilgili yazdığı metni sınıf ve okul panosu ve sosyal medya ortamlarında paylaşma.</i></p>
<p>Niteleme (kişilik hâline getirme)</p> <p>Hedef: Benimsediği değere ve(ya) temaya uygun davranışlar göstermek.</p> <p>Beceri: yazma</p>	<p>T.7.4.N.1. Benimsediği değere ve(ya) temaya uygun şiir yazar.</p> <p>Açıklama: <i>Yardımlaşma, komşuluk ilişkileri, küreselleşme, dayanışma, dostluk ve konukseverlik konuları ile ilgili bir şiir yazma.</i></p> <p>T.7.4.N.2. Benimsediği değerle ve(ya) temayla ilgili bilgilendirici metin yazar.</p> <p>Açıklama: <i>Oyunlar, bayramlar, geleneksel sanatlarımız, Türk büyükleri, Türk müziği, zanaatlar gibi millî kültür unsurlarından bir veya bir kaçını hakkında düşünceyi geliştirme yollarını kullanarak, yazılı ve çoklu medya kaynaklarından görüşlerini destekleyecek kanıtlar sunarak giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan bilgilendirici bir metin yazma.</i></p> <p>T.7.4.N.3. Benimsediği değerle ve(ya) temayla ilgili kısa metinler yazar.</p> <p>Açıklama: <i>Medeniyet, birey ve toplum, yardımlaşma, komşuluk ilişkileri, küreselleşme, dayanışma, dostluk ve konukseverlik gibi toplum hayatında önemli olan değerlerin eksilmesini ve yok olmasını engellemek amacıyla haber metni ve/veya anı yazma.</i></p>

Tablo 6'da 7. sınıf için hazırlanan hedef ve kazanımlara yer verilmiştir. Bu bölümdeki kazanım içerikleri; *Dostluk, Dürüstlük ve Yardımseverlik* değerleri ile *Millî Kültür ve Toplum Hayatı* temalarına göre düzenlenmiştir. Tablo incelediğinde sözlü iletişim ve yazma becerisi ile ilgili kazanım içeriklerinin bu temaları daha fazla kapsadığı görülmektedir. Bu nedenle bu beceriyle ilgili kazanımlar fazladır. İlgili temalardaki kazanım açıklamalarında alt temaların ve değerlerin hedef ve kazanımları desteklediği ve onlarla ilişkili olduğu görülmüştür.

Tablo 7. 8. Sınıf Duyuşsal Alan Kazanımları

Temalar: Öz denetim, Sabır - Sağlık ve spor, Sanat	
Duyuşsal düzey (kategori)	Kazanım örneği
<p>Alma (kabul etme) Hedef: İlgili değer ve(ya) temanın farkına varmak. Beceri: sözlü iletişim</p>	<p>T.8.1.A.1. Dinlediklerinde/izlediklerinde vurgulanan değer ve(ya) temanın konusunu seçer. Açıklama: <i>İyi alışkanlıkların iletişim sürecindeki önemini görme.</i> T.8.1.A.2. Dinlediklerinde/izlediklerinde vurgulanan değer ve(ya) temanın fikrini/ana duygusunu isimlendirir. Açıklama: <i>İyi ve kötü alışkanlıkların; beden sağlığı, beslenme, sağlıklı yaşam, temizlik, uyku üzerindeki önemini fark etme.</i></p>
<p>Tepki Bulunma Hedef: İlgili değere ve(ya) temaya katılmak. Beceri: sözlü iletişim</p>	<p>T.8.1.TB.1. Dinlediklerinde/izlediklerinde vurgulanan değer ve(ya) temayla ilgili soruları cevaplar. Açıklama: <i>Beden eğitimi, beden sağlığı, beslenme, dengeli beslenme, hareketlilik, hastalıklardan korunma, ilaç kullanımı, ilk yardım, öz bakım, ruh sağlığı, sağlıklı beslenme, sağlıklı yaşam, spor kültürü, sportmenlik, temizlik, uyku gibi iyi alışkanlıkların yararlarını açıklama.</i> T.8.1.TB.2. Dinlediklerinde/izlediklerinde vurgulanan değer ve(ya) temayla ilgili tartışır. Açıklama: <i>Edebiyat, festival, geleneksel sanatlar, gölge oyunu, heykel, mimari, minyatür, müzik, opera, pandomim, resim, seramik, sinema, tezhip, tiyatro vb. sanatların olumlu alışkanlıklar kazanmadaki rolünü gösterme.</i></p>
<p>Değer vermek Hedef: Değere ve(ya) temaya katılmak veya tutarlı bağlılık göstermek. Beceri: okuma</p>	<p>T.8.3.D.1. Metinde verilen değere ve(ya) temaya uygun başlık(lar) önerir. Açıklama: <i>Olumlu alışkanlıkların süreklilik kazanması için sağlıklı yaşam, spor, dans, müzik, sinema, tiyatro, resim ve fotoğrafla ilgili aktivitelerin verildiği metin içeriklerindeki anahtar kelimeleri seçme.</i> T.8.3.D.2. Metnin içeriğinde verilen değeri örneklerle haklı çıkarır. Açıklama: <i>Olumlu alışkanlıkların süreklilik kazanması için yazarın olaylara bakış açısını tespit etme.</i> Açıklama: <i>Olumlu ve olumsuz alışkanlıklarla ilgili metindeki öznel ve nesnel yaklaşımları tespit etme.</i> Açıklama: <i>Olumlu alışkanlıkların süreklilik kazanması için öz denetim, sabırla ilgili örnek ve ayrıntıların verildiği metin içeriklerini önemseme.</i></p>
<p>Örgütlenme Hedef: Değeri ve(ya) temayı öncelikleri arasına almak. Beceri: yazma</p>	<p>T.8.4.Ö.1. İlgili değere ve(ya) temaya uygun olarak yazdıklarını düzenler. Açıklama: <i>Olumlu alışkanlıklar edinmek ile ilgili yazdığı metni dil bilgisine dayalı anlatım bozuklukları bakımından gözden geçirme ve düzeltme.</i> Açıklama: <i>Olumlu alışkanlıklar edinmek ile ilgili yazdığı metinde yer alan yazım ve noktalama kurallarını kontrol etme.</i> T.8.4.Ö.2. İlgili değere ve(ya) temaya uygun olarak yazdıklarını paylaşır. Açıklama: <i>Kötü alışkanlıklardan kaçınmak ve mimarî, heykel, dans, müzik, sinema, tiyatro, resim, müzik, fotoğraf gibi olumlu alışkanlıklar kazanmak konulu yazdıklarını sınıf ve okul panosu veya sosyal medya ortamlarında paylaşma ve bu kapsamda yapılan şiir ve kompozisyon yarışmalarına katılma.</i></p>
<p>Niteleme (kişilik hâline getirme) Hedef:</p>	<p>T.8.4.N.1. Benimsediği temayla/değerlerle ilgili bilgilendirici metin yazar. Açıklama: <i>Oyun, beden eğitimi, beden sağlığı, beslenme, dengeli beslenme, hareketlilik, hastalıklardan korunma, ilaç kullanımı, ilk yardım, öz bakım, ruh sağlığı, sağlıklı beslenme, sağlıklı yaşam, spor kültürü, temizlik, uyku gibi olumlu alışkanlıkların yararlarını anlatan</i></p>

Benimsediği değere ve(ya) temaya uygun davranışlar göstermek.	<i>bilgilendirici bir metin yazma.</i> T.8.4.N.3. Benimsediği temayla/değerlerle ilgili hikâye edici metin yazar . Açıklama: <i>İyi alışkanlıkların kazanılması ve kötü alışkanlıkların bırakılması sürecinde öz denetimli ve sabırlı olmanın önemini anlatan bir öykü yazma.</i> T.8.4.N.4. Yazılarında benimsediği temayı/değeri aktarmak için mizahi öğeler kullanır . Açıklama: <i>İyi ve kötü alışkanlıkların konu edildiği Nasrettin Hoca fıkralarından yararlanma.</i> T.8.4.N.5. Benimsediği temayla/değerlerle ilgili kısa metinler yazar . Açıklama: <i>Mimarî, heykel, dans, müzik, sinema, tiyatro, resim, fotoğraf, sağlıklı yaşama, spor gibi olumlu alışkanlıkların eksilmesini ve bırakılmasını engellemek amacıyla haber metni ve/veya anı yazma.</i>
---	---

Tablo 7’de 8. sınıf için duyuşsal alana uygun hazırlanan hedef ve kazanımlara yer verilmiştir. Bu bölümde duyuşsal alanın beş kategorisine göre kazanım oluşturmak amacıyla *Öz denetim, Sabır* değerleri ile *Sağlık ve Spor* ve *Sanat* temalarından yararlanılmıştır. Programda sözlü iletişim ve yazma becerileri ile ilgili bilgi içeriklerinin bu temalara daha yakın olması nedeniyle bu beceriler için hazırlanan kazanımlar daha fazladır. Açıklama bölümünde hazırlanan bu kazanımların uygulama sürecinde nasıl olduğu daha detaylı bir şekilde gösterilmiş. Açıklamalarda alt temalar, ilgili beceri ve duyuşsal alanla ilişkilendirilerek daha detaylı şekilde verilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

2006 TDÖP’de duyuşsal alana ayrıca yer verilmemiş ve bu alanla ilgili açıklamalar yapılmamıştır. Ancak programda tematik öğrenmeye detaylı şekilde yer verilmiştir. Programın tematik öğrenme özelliği, duyuşsal boyut kapsamında değerlendirilmiştir. Bu nedenle program kazanımlarında değer ve temalara yer verilmemiş olsa da programın etkinlik boyutunda değer ve temaların nasıl verildiği belirgin ve açıklayıcıdır. 2019 TDÖP’de duyuşsal alanla ilgili yeterli detaylar verilmemiştir. Duyuşsal alana, genellikle bilişsel ve psikomotor alanla bir arada değinilmiştir. Çünkü bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlar programın perspektifi olarak vurgulanmıştır. Buna rağmen duyuşsal ve psikomotor amaçlı kazanımların olmaması, programın amacı ile program yapısı arasındaki önemli bir sorunu göstermektedir. Tespit edilen bu sorun, diğer programlarda da belirlenmiştir. Çünkü yapılan incelemelerde öğretim programında duyuşsal alanla ilgili çalışmaların sadece duyuşsal alan odaklı değil bilişsel ve psikomotor alanlarına göre değerlendirildiği görülmektedir (Akarsu, 2017; Kayhan ve Tokca, 2013; Güllü, Arslan, Uğraş ve Görgüt 2011).

2019 TDÖP’de duyuşsal alan ile değer-tema arasındaki ilişki hakkında bir açıklama bulunmasa da değer ve tematik öğrenmenin özelliği itibarıyla bunlar, duyuşsal alanın kapsamındadır. Nitekim programın açıklama bölümünde değer ve temalara kapsamlı bir şekilde yer verilmesine rağmen kazanımlarda bu değer ve temaların olmadığı belirlenmiştir. Bu durum, programın tanıtımı ve amacı ile programın yapısı arasında önemli bir eksikliği ortaya çıkarmaktadır. Bu sonuç, aynı zamanda programın kapsam geçerliliği ile ilgili sorunu da göstermektedir. Bu eksiklik ve sorunun temel nedeni, program kazanımlarının tamamıyla bilişsel olarak hazırlanması kaygısıdır. Oysaki bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlara göre programın perspektifi belirlenecekse hedef ve kazanımlarda mutlaka belli bir sayıda duyuşsal ve psikomotor alanla ilgili kazanımlara da yer verilmelidir. Aksi takdirde kazanımlar tamamıyla amaca uygun hizmet etmeyecek ve programın hedefleri eksik olarak gerçekleşecektir. Hem bu araştırmada hem de Sönmez (2017) tarafından hazırlanan tez

çalışmasında duyuşsal alana uygun Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarının hazırlanabileceği görülmüştür. Aynı zamanda Sönmez (2017, s.141-144), üstbilişsel ve duyuşsal alanı bir arada vererek hazırladığı hedef ve kazanımlara göre gerçekleştirdiği deneysel çalışmada duyuşsal alanın öğretim sürecinde başarılı ve işlevsel olduğunu belirlemiştir. Bu hususlar nedeniyle önceden belirtildiği üzere öğrencilerin problemleri çözebilmeleri, özgün ve yaratıcı fikir ve ürünler oluşturmalarını, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisi geliştirebilmeleri ve üstbilişsel süreçlerini fark etmeleri bunları izleme, denetleme ve düzenlemelerini sağlayacak öğretim programının yapılandırılması gerekir (Özdemir ve Altıok, 2015). Nitekim daha önce de vurgulandığı gibi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlara göre öğretim programının yeniden düzenlenmesi yapılandırıcı eğitime uygun bir eğitimin gerçekleşmesinde oldukça önemli bir husustur (Güllü, Arslan, Uğraş ve Görgüt 2011).

Programda belirlenen eksiklikleri gidermek amacıyla araştırmanın ikinci bölümünde 2019 TDÖP için hedef ve kazanımlar düzenlenmiştir. Programın bilişsel alana göre hazırlanması nedeniyle kazanımların çoğunlukla duyuşsal alana uygun olmadığı belirlenmiştir. Nitekim diğer öğretim programları üzerinde yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Akarsu, 2017; Kayhan ve Tokca, 2013). Bu nedenle kazanımlar, duyuşsal alana yakınlığına göre seçilmiştir. Özellikle okuma, yazma ve sözlü iletişim becerisinde metinlerin ön plana çıktığı konular ve içerikler daha fazla duyuşsal alanla ilişkilendirilmiştir. Bu ilişkilendirmenin temel yolu ise değer ve temalardır. Bu kapsamda programdaki mevcut kazanım içeriklerinin duyuşsal alana daha yakın olmasını sağlamak amacıyla programın tema ve değerlerinden yararlanılmıştır. Öncelikle programın kazanımları değer ve temalara uygunluğu bakımından belirlenmiş ve seçilmiştir. Daha sonra bunlar, duyuşsal alanın beş temel kategorisine göre düzenlenmiştir. Yapılan bu düzenleme sonucunda programın bu yöndeki kapsam geçerliliği ile ilgili sorun giderilmiştir. Aynı zamanda program kazanımlarının program amaçlarıyla daha uyumlu olması ve kapsamı sağlanmıştır. Bunlara ek olarak yapılan bu düzenlemelerin programa sağladığı yararlar şöyle özetlenebilir:

- ◆ Kazanımlar, programın duyuşsal perspektifine uygun hâle getirilmiştir.
- ◆ Programdaki temalar ve değerler, kazanımlara aktararak sadece açıklama bölümünde verilmesi yönündeki sınırlılıktan çıkarılmıştır. Böylece tema ve değerler, programda daha belirgin ve kapsamlı şekilde yer almışlardır.
- ◆ Duyuşsal alana göre bütün beceri alanları ve bütün sınıflara uygun kazanım örnekleri hazırlanmıştır. Böylece duyuşsal alan, hem beceri hem de sınıf düzeyinde sarmal olarak programda daha belirgin bir şekilde yer almıştır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarında alma, yanıtlama-tepkide bulunma, değer verme, düzenleme ve nitelendirme/içselleştirme kategorilerine yer verilmelidir. Bu kategorilerin belli dil becerilerine yığılmasını engellemek amacıyla kazanımların okuma, yazma ve sözlü iletişimin konu içeriklerine göre bütün becerileri kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerekir. Aynı zamanda programın sarmallık yönü esas alınarak kazanımların bütün sınıflarda verilmesi önemli bir husustur.

Ulaşılan sonuçlar itibariyle 2019 TDÖP'nin muhteva ve yapı itibariyle duyuşsal alana oldukça yakın olduğu belirlenmiştir. Bu yakınlığına rağmen programda duyuşsal alanla ilgili hedef ve kazanımların olmaması programın günümüze kadar ihmal edilmiş bir yönü

olarak değerlendirilebilir. Bu eksiklik nedeniyle bundan sonraki program geliştirme veya yenileme çalışmalarında Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda duyuşsal alanla ilgili hedef, kazanım, içerik ve etkinliklere yer verilmelidir. Özellikle yapılacak pilot ve deneysel çalışmalarda duyuşsal alanın programda aksayan ve işlevsel olmayan yönleri belirlenerek gerekli iyileştirmeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akarsu, S. (2017). İlköğretim(1-8) müzik öğretimi programı kazanımlarının bilişsel, duyuşsal ve devinişsel açıdan incelenmesi. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(44), 279-289.
- Avşar, G. ve Mete, F. (2018). Türkçe öğretim programlarında kullanılan fiillerin yenilenmiş Bloom taksonomisine göre sınıflandırılması. Karaelmas Journal of Educational Sciences, 6(2018), 75-87.
- Bohlin, R. M. (1998). The affective domain: a model of learner-instruction interactions. proceedings of selected research and development presentations at the national convention of the association for educational communications and technology (AECT). Sponsored by the Research and Theory Division (20th, St. Louis, MO, February 18-22, 1998); see IR 019 040.
- Boyle, A. (2007). The affective domain – report on a workshop at Carleton College. Planet, 18 (June), 49-50.
- Brett, A., Smith, M., Price, E., & Huitt, W. (2003). Overview of the affective domain. educational psychology interactive. Valdosta, GA: Valdosta State University. Retrieved [date], from <http://www.edpsycinteractive.org/brilstar/chapters/affectdev.pdf>
- Kayhan, C. ve Tokca, H. (2013). İlköğretim sosyal bilgiler 4. ve 5. sınıf ünite kazanımları ile ders kitapları hazırlık ve değerlendirme sorularının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor hedefler açısından karşılaştırılması. The Journal of Academic Social Science Studies, 6(3), 685-700.
- Denham, S. (1998). Emotional development in young children. New York: Guilford Press.
- Güllü, M., Arslan, C., Uğraş, S. ve Görgüt, İ. (2011). Yeni ortaöğretim beden eğitimi ders programı kazanımlarının değerlendirilmesi. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğrt. Kongresi 25-27 Mayıs 2011, VAN/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı, 122-133.
- Krathwohl, D. R., Bloom, B. S., & Masia, B. B. (1964). Taxonomy of educational objectives. the classification of educational goals, handbook II: affective domain. New York: David McKay Company, Inc.
- Özdemir, M. ve Altıok, S. (2015). Bloom'un yenilenmiş taksonomisine göre sosyal bilgiler öğretim programı kazanımlarının incelenmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 4(3), 363-373.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2006). İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı. MEB: Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). MEB: Ankara.

Sönmez, H. (2017). Yenilenmiş Bloom taksonomisine göre tasarlanan ortaokul Türkçe dersi öğretim programı (model önerisi). Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (9. Baskı). Ankara: Seçkin.

EK

Değerli uzman, bu çalışmanın amacı, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda duyuşsal alana uygun olarak kazanımların nasıl hazırlanacağını belirlemektir. Bu kapsamda hazırlanan kazanım tablosu incelenmek üzere size sunulmuştur. Hazırlanan puanlama anahtarına göre kazanımları aşağıdaki ölçütlere uygunluğu bakımından değerlendirmenizi rica ediyorum. Kazanımları duyuşsal alanın ilgili kategorisine, ilgili temaya ve(ya) değere ve ilgili dil becerisine uygunluğu bakımından inceleyebilirsiniz. Bu kapsamlara yeterli (2), eksik (1) ve yetersiz (0) olarak her kazanıma puanlar vererek bunları değerlendirmeniz gerekmektedir. Kazanımlarla ilgili öneri ve görüşlerinizi tablonun altındaki "Açıklamalar" bölümünde belirtebilirsiniz. Katkılarınız ve desteğiniz için teşekkür ederim.

Tablo 2. 6. Sınıf Kazanımları için Puanlama Anahtarı

Duyuşsal kategori/beceri	Kazanımlar	Duyuşsal kategori			İlgili tema/değer			İlgili becerisi			Toplam <i>f</i>
		2*	1 [†]	0 [‡]	2	1	0	2	1	0	
Alma (kabul etme) Beceri: sözlü iletişim	T.6.1.A.1										
	Açıklama										
Tepkide Buluma Beceri: sözlü iletişim	T.6.1.A.2										
	Açıklama										
Tepkide Buluma Beceri: sözlü iletişim	T.6.1.TB.1										
	Açıklama										
Değer vermek Beceri: okuma	T.6.1.TB.2										
	Açıklama										
Değer vermek Beceri: okuma	T.6.1.TB.3										
	Açıklama										
Örgütleme Beceri: okuma	T.6.3.D.1										
	Açıklama										
Örgütleme Beceri: okuma	T.6.3.D.2										
	Açıklama										
Örgütleme Beceri: okuma	T.6.3.Ö.1										
	Açıklama										
Niteleme (kişilik hâline getirme)	T.6.3.Ö.2										
	Açıklama										
Niteleme (kişilik hâline getirme)	T.6.3.Ö.3										
	Açıklama										
Niteleme (kişilik hâline getirme)	T.6.4.N.1										
	Açıklama										

* yeterli

[†] eksik

[‡] yetersiz

Beceri: yazma	T.6.4.N.2
	Açıklama
	T.6.4.N.3
	Açıklama
	T.6.4.N.4
	Açıklama
	T.6.4.N.5
	Açıklama

Açıklamalar: